

BẤT CẬP Ở KHU CÔNG NGHIỆP ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

Từng thu hút hàng chục tỷ USD vốn đầu tư nhưng nay, không ít khu công nghiệp, khu chế xuất thiếu hiệu quả, phát triển mất cân đối ở ĐBSCL gây lãng phí đất đai, ô nhiễm môi trường...

Hình thành đã 20 năm, Khu công nghiệp Trà Nóc (Cần Thơ) mở ra một trào lưu kinh tế ở Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL). Sau đó, tỉnh nào cũng quy hoạch khu công nghiệp với rất nhiều tiềm năng và chính sách mời gọi đầu tư. Tuy nhiên, lợi thế chỉ là nông nghiệp, ĐBSCL hiếm nguyên liệu để phát triển công nghiệp nặng, thiếu nguồn lực lao động chất lượng cao, nền đất yếu đẩy chi phí đầu tư hạ tầng cao hơn so các vùng khác trong cả nước.

Long An có lẽ là "điểm nóng" nhất tại các tỉnh ĐBSCL trong việc lấy đất lúa làm khu công nghiệp. Sau hơn 10 năm tập trung phát triển, tỉnh đã thành lập 64 khu công nghiệp, với 15.467ha đất bị thu hồi, phần lớn là đất nông nghiệp.

Nhưng, diện tích đất khu công nghiệp bị bỏ hoang hiện không ít. Tại Cần Thơ, ngoài Trà Nóc 1 và 2 có cơ sở hạ tầng tương đối hoàn chỉnh nên thu hút được nhà đầu tư, còn lại Hưng Phú 1, Hưng Phú 2A, 2B đang trong tình trạng "đắp chiếu" vì đã nhiều năm chủ đầu tư chưa giải phóng mặt bằng và xây dựng hạ tầng.

Còn ở khu công nghiệp Sông Hậu, hàng loạt dự án được khởi công rồi để đó như dự án xây dựng nhà máy giấy Lee & Man; dự án xây nhà máy đóng tàu của Tập đoàn tàu thủy Việt Nam (Vinashin)... Cuối năm 2010, UBND tỉnh Hậu Giang phải ký quyết định "sang bớt" 152 ha đất nằm trong dự án này cho Tổng Công ty Hàng hải Việt Nam (Vinalines) để thực hiện dự án xây dựng cảng biển và khu hậu cần...

Tương tự, vào tháng 8/2007, dự án Nhà máy giấy Lee & Man (Trung Quốc) được khởi công tại cụm công nghiệp Phú Hữu A (thị trấn Mái Dầm, huyện Châu Thành). Dự án đầu tư trên diện tích 82 ha, vốn đầu tư theo tuyên bố là 1,2 tỷ USD, được xem là nhà máy sản xuất giấy và bột giấy lớn nhất Việt Nam. Dù vậy, đến nay hơn 4 năm, dự án này gần như bị đình trệ.

Hiện, ĐBSCL có 611 dự án đầu tư nước ngoài còn hiệu lực, trong đó Long An dẫn đầu với 371 dự án, vốn đầu tư đăng ký trên 3,56 tỷ USD, tiếp đến là Kiên Giang với hơn 3 tỷ USD. Một số tỉnh, thành khác tỷ lệ vốn thấp và nếu cộng lại cả vùng thì tổng vốn FDI ở ĐBSCL chưa bằng một tỉnh Đông Nam bộ.

Theo Bộ Kế hoạch và Đầu tư, các khu công nghiệp là động lực để phát triển kinh tế - xã hội. Thống kê cho thấy mô hình kinh tế này thu hút khoảng

50% tổng nguồn vốn FDI. Đối với ĐBSCL, vùng kinh tế trọng điểm của cả nước, thời gian qua dù đạt được những thành tựu khích lệ nhưng bộc lộ nhiều yếu kém cần khắc phục. Việc phát triển khu công nghiệp chưa gắn kết với tiến trình công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp nông thôn. Nhiều khu được thành lập nhưng thu hút đầu tư kém, sản phẩm làm ra nghèo nàn không tương xứng với quy hoạch. Việc đền bù, giải phóng mặt bằng, bố trí tái định cư bất cập, dẫn đến nhiều khó khăn cho người dân.

Lĩnh vực được đầu tư nhiều nhất là công nghiệp chế biến và chế tạo. Tuy nhiên, theo các chuyên gia, cơ sở hạ tầng của toàn vùng nhìn chung chưa đồng bộ. Nhiều dự án xin rút vốn và chấm dứt hoạt động khiến dòng vốn đầu tư vào vùng ĐBSCL thấp hơn nhiều so với đồng bằng sông Hồng và Đông Nam bộ.

Điểm yếu nhất đối với ĐBSCL là sự mất cân đối nghiêm trọng trong phát triển công nghiệp của các địa phương nhiều năm qua. Ngành công nghiệp chế biến (chế biến lương thực, thủy hải sản, thức ăn gia súc) chiếm phần lớn giá trị của toàn ngành. Các ngành công nghiệp chế tạo, công nghiệp kỹ thuật cao, công nghiệp sản xuất hàng tiêu dùng chưa phát triển nhiều.

Riêng công nghiệp chế biến, trình độ mới dừng lại sơ chế, tỷ lệ chế biến chuyên sâu chưa cao, trang thiết bị và công nghệ lạc hậu, năng lực sản xuất hạn chế, chất lượng sản phẩm chưa cao, chi phí trung gian còn lớn. Theo đó, cần phải đổi mới hơn 80% thiết bị mới nâng cao đáng kể sức cạnh tranh của các sản phẩm công nghiệp.

Công nghiệp ĐBSCL hướng mạnh theo xuất khẩu (gạo, thủy sản đông lạnh...), đến nay chủ yếu dựa vào lợi thế nguồn lao động rẻ, tài nguyên có sẵn tại chỗ. Nhưng những lợi thế này có xu hướng giảm dần. Nếu không khắc phục những yếu kém và bất cập kể trên thì công nghiệp ĐBSCL trong 10 năm tới sẽ tụt hậu so với các vùng khác trong nước và trở thành vùng có tốc độ phát triển công nghiệp chậm nhất Việt Nam.

(Theo SGGP)